

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин

Кафедра журналістики

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

Васильченко В'ячеслав Миколайович

_____

«__» _____ 2021 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «БАКАЛАВР»

РОЗРОБКА РОЗВАЖАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО

ЖУРНАЛУ ДЛЯ ПІДЛІТКІВ «ПАНЯНКА»

Виконавець: Доценко Валерія Валентинівна _____

Керівник: канд. філол. наук, доц.

Назаренко Галина Іванівна _____

Нормоконтролер: канд. пед. наук, доц.

Остапчук Світлана Сергіївна _____

Київ - 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ВИНИКНЕННЯ Й ЕВОЛЮЦІЯ ДРУКОВАНОЇ ПРЕСИ ДЛЯ ПІДЛІТКІВ.....	6
1.1. Історія розвитку дитячої журнальної періодики	6
1.2. Сучасна українська періодика для дітей.....	11
Висновки до розділу 1.....	13
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ЖУРНАЛЬНОЇ ПЕРІОДИКИ ЯК ОДНОГО З ВИДІВ ДРУКОВАНИХ ЗМІ.....	15
2.1. Типологія журнальних видань.....	15
2.2. Особливості інформаційного наповнення журналів для дітей.....	24
2.3. Графічне оформлення та смислове навантаження у періодичних виданнях для дітей різних вікових категорій.....	28
Висновки до розділу 2.....	33
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА РОЗВАЖАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЖУРНАЛУ ДЛЯ ПІДЛІТКІВ «ПАНЯНКА».....	35
3.1. Портрет читача.....	35
3.2. Тематичне наповнення журналу «Панянка».....	37
3.3. Стиль та концепція видання.....	39
Висновки до розділу 3.....	41
ВИСНОВКИ.....	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	45

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Кожна людина не залежно від віку повинна мати вільний доступ до інформації та публікацій, що сприятимуть соціальному та культурному становленню, духовному і моральному добробуту, а також фізичному і психічному розвитку.

Слово має вагомий внесок у соціалізацію особистості підлітка. А молоде покоління дедалі частіше звертається до різноманітної періодики. Сучасні діти не хочуть триматися подалі від світових подій. Ось чому вони сподіваються отримати відповіді на всі свої запитання в улюблених журналах та газетах.

Видання для підлітків, не зважаючи на стрімкий розвиток технологій, все ще користуються неабиякою популярністю. Неправильно стверджувати, що періодичні видання не можуть конкурувати з Інтернетом та телебаченням, як основними ресурсами. Зрештою, вони точно не здатні замінити журнали. Адже це різні засоби інформації, що мають різний вплив на читачів.

Аналізом та вивченням дитячих періодичних видань займалися такі дослідники, як Г. Корнеєва, Н. Кіт, В. Лучук та В. Передирій. А систематизацією періодики для дітей займалися М. Галушко, У. Лешко, О. Дроздовська, Н. Зелінська, І. Кузнецов, І. Монолатій, М. Процик та ін. Варто зауважити, що цей сегмент періодики на сьогодні досліджений досить мало.

Українські періодичні видання перебувають у постійному русі, змінюючись відповідно до потреб сучасної молодіжної аудиторії, її інтересів та побажань. Тому ця галузь ще потребує детального вивчення, адже з'являються нові не розкриті аспекти.

Метою дослідження є визначити особливості періодичних видань для дітей в Україні та на основі сучасних перспективних тенденцій розробити розважально-інформаційний журнал «Панянка».

Відповідно до мети дослідження сформульовані ключові **завдання**:

- ознайомитись з історичною основою становлення і розвитку дитячої періодики;
- виокремити особливості сучасної періодики для дітей в Україні;
- проаналізувати перспективи розвитку видань з тематикою для дітей від 10 до 18 років;
- розробити журнал для підлітків «Панянка».

Об'єктом дослідження дипломної роботи є періодика для дітей підліткового віку, її особливості та значення на журнальному ринку.

Предметом дослідження дипломної роботи є розробка журналу для підлітків «Панянка».

Методи дослідження. Порівняльно-історичний метод було використано задля аналізу рівня розвитку дитячої періодики; аналітичний – для обробки та узагальнення отриманих даних. Також було використано описовий метод задля детального розгляду теми.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що на основі аналізу української періодики для дітей було виявлено: специфіку творення журналів, особливості розвитку видань цього сегмента, тенденції та пріоритети розвитку журнальної періодики. Виокремлено різноплановість періодики для підлітків і розроблено власне досконале видання «Панянка».

Практичне значення отриманих результатів. На основі цих матеріалів отримано детальний розбір дитячої періодики, проаналізовані шляхи розвитку преси та виокремлено перспективи подальшого існування. Представлені у роботі матеріали можуть використовуватися викладачами і працівниками засобів інформації головна діяльність, яких пов'язана з розвитком видавництва для молодого покоління. Дані матеріали можна використовувати: при подальшому опрацюванні цієї теми, у навчальному процесі – при створенні лекційних, семінарських занять, при практичній діяльності видавців та журналістів.

Апробація результатів дослідження. Зміст і результати дослідження висвітлювалися у виступах на конференції «Сучасні міжнародні відносини: актуальні проблеми теорії та практики».

Публікації. Основні положення дипломної роботи було викладено в публікації:

– Доценко В. В. Роль журнальної розважально-інформаційної періодики у розвитку та формуванні особистості підлітків // Сучасні міжнародні відносини: актуальні проблеми теорії та практики. Київ: Національний авіаційний університет, 2021. С. 424.

Структура й обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, 3 розділів (8 підрозділів), висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (30 джерел). Загальний обсяг роботи становить 47 сторінок, основний зміст викладено на 42 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ВИНИКНЕННЯ Й ЕВОЛЮЦІЯ ДРУКОВАНОЇ ПРЕСИ ДЛЯ ПІДЛІТКІВ

1.1. Історія розвитку дитячої журнальної періодики

Дитяча періодика з'явилась в кінці 17-го століття, а свого сучасного вигляду набула значно пізніше. Найперше періодичне видання для дітей створив І. К. Аделунг в Німеччині 1772-го року, що мало назву «Лейпцизький щотижневий листок». Метою цього видання стало піднесення громадської самосвідомості у дітей підліткового віку та задля покращення їхнього освітнього та культурологічного рівня. Після появи першого видання для юних читачів почали стрімко з'являтися інші періодичні видання різноманітного характеру [27].

У 1785 році у Росії було опубліковано журнал «Детское чтение для сердца и разума» наповнення якого включало: наукові статті, загадки, байки, моральні та повчальні оповіді, історичну довідку. Матеріали цього журналу відповідають загальній ідеї поширення наукових знань та емоційного виховання. У Російській імперії також з'явилися такі журнали та альманахи: «Детская книжка для воскресных дней» (1835), «Библиотека для воспитания» (1843–1846), «Новая библиотека для воспитания» (1847–1849), «Детский собеседник», «Детская библиотека». Журнали «Звездочка», «Лучи» публікували матеріали для дівчат. Головною метою цих журналів стало виховання працьовитих домогосподарок та порядних християнок. Ці видання все ще були мало схожі на сучасні дитячі журнали - в них не було яскравих ілюстрацій і розважальних матеріалів, а зміст складався з корисних дидактичних матеріалів. Перша розважальна періодика для дітей з'явилась тільки до початку 20 століття [1, с. 178].

Дитяча періодика у США також була різноманітною. Журнали «The Children's Magazine» (1789), «Children's Friend» (1826–1827), «Youth

Gazette» (1827), «Youth companion» (1827–1929), «The Childs Magazine» мали неабияку популярність. Американські видання були виховного характеру, часто у своїх назвах використовували слова «друг», «порадник», «молодіжний музей», «шкільний помічник», «газета», «журнал», «дитячий» та ін. Журнал «The Rose Bud» був призначеним для дівчат. Видання було повчального характеру, але мало нотку «сентиментальності» у своїй назві («Бутон троянди»). Більшість читачів і критиків схвально відгукувалися про організаторські, редакторські та літературні здібності видавця зазначеного журналу [29]. Журнал «American Girl» є одним з найкращих журналів для дівчат підліткового віку. В ньому зібрані поради психологів, які допомагають їм вирішувати життєві проблеми з якими зіштовхуються підлітки.

У Білорусі дитяча преса почала історію свого розвитку з літературно-наукового місячника «Лучынка», який було опубліковано напередодні Першої світової війни. Незабаром у 1921 році з'явився перший дитячий білоруський журнал «Зоркі» [13, с. 6].

Українська дитяча періодика розпочала своє існування, як додаток до «дорослої преси». Першим випуском дитячої преси став додаток до «Вістника», що мав назву «Домову шкільку». Таким чином, як додаток до часопису, існувала дитяча періодика в Україні близько двох років. Це видання стало основним підґрунтям для зародження дитячої періодичної преси. Публікації були відповідними до потреб селянства і дітей. У виданні публікували: оповідання, вірші, матеріал на розважальну та історичну тематику.

Новим поштовхом у культурному житті українців стала поява двотижневика для дітей і молоді «Дзвінок». Вперше журнал «Дзвінок» було опубліковано в 1890-ому році. В. Лучука зазначав, що він був єдиним дитячим часописом на всю Україну, на ту частину, що належала Росії, і на ту, що була під Австро-Угорщиною [5, с. 287]. Цей журнал став першим виданням, що мало культурно-просвітницький характер. Випуски були змістовними та різножанровими, форма викладу матеріалу була доступною кожному, естетичне оформлення також зазнало змін [20, с. 123].

З 1918 по 1939 рр. час відродження дитячої періодики. Розпочинається видавництво журналів і часописів «Наш Приятель», «Малі друзі», «Приятель Дітей», «Дзвіночок», «Юні Друзі», «Орленя» [9, с. 11].

Одним з найкращих тогочасних видань для дітей став журнал-місячник "Наш приятель". Митрополит Андрій Шептицький, розуміючи вагу друкованого українського слова для молоді, сприяв видавництву журналу.

Цікавим виданням у Львові став ілюстрований журнал для дітей «Малі друзі». Призначався для дітям молодшого та старшого віку і мав відповідні рубрики: «Маленькі друзі» та «Юні друзі». Незабаром журнал видавався і в Кракові, як додаток до газети «Краківські вісті».

За ініціативи Івана Тиктора відбулось видавництво ще одного щомісячного журналу для дітей «Орленя» у Рівному. Також у 1931 році у Львові за підтримки Івана розпочинає своє життя ще один дитячий журнал «Дзвіночок». Ці журнали містили публікації виховного, пізнавального та розважально-пізнавального характеру. Головною перевагою стало те, що ці видання були доступними для кожної дитини.

Таким чином розвивалась дитяча періодика на західноукраїнських землях. У центральних та східних регіонах через історичні умови журнали почали виходити пізніше. Першим дитячим виданням на українській землі у складі Російської імперії став журнал «Молода Україна», який був доповненням до журналу «Рідний край». Олена Пчілка – це видавець та редактор цього журналу. Було оприлюднено 64 номери журналу [29]. Основною метою стало патріотичне виховання молоді. У «Молодій Україні» публікували: байки, оповідання, вірші, казки, п'єси, науково-художні та історичні розповіді та узор для вишивки тощо. Саме так розвивалась національна культура та література, особливо в Наддніпрянській Україні за часів Російської імперії.

У 20-ті роки відбулась висока активність та стрімкий розвиток дитячої періодики. У цей період існували такі журнальні видання: «Червоні квіти» (1923 р., з 1931 р. «Піонерія»), «Жовтень» (1928-1941 рр., з 1945 р. – «Барвінок»), «Радянський школяр» (1937 р. з 1992 року «Школяр»). Ці часописи мали

комуністичну спрямованість, але довкола цих видань об'єднувались відомі українські письменники: А.Головко, О. Копиленко, Н. Забіла, О. Іваненко, О. Донченко та ін. [12, с. 154].

У 1923 році з'явився журнал «Червоні квіти» та в 1931 році відбулися зміни та було створено новий журнал «Піонерія». У 1990-х його назва оновилась, і журнал отримав назву «Однокласник». Протягом всього часу існування змінювались публікації, теми, пріоритет та дизайн журналу також зазнав значних змін.

Журнал розрахований на дітей від 12 до 16 років. Він охоплював найактуальніші теми для молоді та публікував якісні художні матеріали.

Нині «Однокласник» є сучасним журналом для підлітків. Тут кожен знайде все, що його цікавить. Інтерв'ю з відомими людьми, молодіжні новини, статті різноманітної тематики, анекдоти, конкурси, гороскопи, дописи читачів тощо.

В «Однокласнику» поєднують тему освіти, пізнання та дозвілля. Статті активних читачів займають вагомe місце у друкованому виданні. Журнал неодноразово проводив конкурси серед читачів, серед яких найпопулярнішими є «Твої погляди».

Отже, хлопці та дівчата від 10 до 18 років зможуть знайти у журналі корисну для себе інформацію [28].

Найбільшого розмаху серед власне українських видань у радянський час набув журнал для представників молодшого покоління «Жовтень», нині відомий як «Барвінок». Журнал Барвінок став одним з найстаріших в Україні. Виходив найбільшою кількістю примірників. На його сторінках було опубліковано найбільшу кількість найцікавіших творів.

А 1937 рік ознаменувався появою першого журналу для сліпих дітей та дітей із вадами зору «Радянський школяр». Виготовлявся він рельєфно-крапковим шрифтом. У журналі публікуються літературні твори, короткі повідомлення пізнавального характеру, статті про композиторів та відомі музичні твори. Журнал виходив до 1992 року. Його наступником є українська версія «Школяр».

«Веселі картинки» - журнал про дитячий гумор, який виходить щомісяця з вересня 1956 року. Журнал призначений для дітей від 4 до 10 років. Журнал містить вірші та оповідання, настільні ігри, загадки, жарти, загадки, комікси. Він організовує дозвілля для всієї родини, адже для маленьких дітей будуть читати батьки, а старші діти потребують схвалення дорослих, чи добре виконане завдання з журналу, або чи правильна розгадана загадка.

У 50-80-ті роки Радянського Союзу, включаючи Україну, найпоширеніші журнали «Мурзилка» та «Веселі картинки» для дошкільнят та учнів початкових класів, а найпоширеніші журнали для дітей середнього віку були «Піонер» та «Вогнище». У цей період Україна видавала журнали «Малютко», «Піонерія» та «Зірка».

У 2001 році з'явився перший український науково-популярний журнал для юнацтва «Країна знань». Перший журнал був виданий за підтримки громадської організації науково-освітньої спілки «Майбутнє». З 2005 журнал творчо співпрацює з Всеукраїнською громадською організацією «Союз обдарованої молоді».

«Країна знань» містить оригінальні статті провідних вчених України з різних сфер. «Країна знань» сприяє розвитку не лише пам'яті, але й мислення; формує мотивацію до інноваційної не шаблонної діяльності, творчості; сприяє вихованню досвідченої, гідної людини, справжнього патріота, який знає історію науки своєї країни і прагне її розвивати.

Отже, періодика для дітей почала стрімко розвиватись та набувати нових форм. Видозмін зазнали: публікації журналів, художнє наповнення, графічне оформлення та інше. Суттєво зросла кількість та якість видань для дітей із прийняттям незалежності України. Історія дитячої преси, вивчення закономірностей її виникнення у різних країнах і зміни форми, змісту, структури, жанрового наповнення, візуалізації ще перебуває на стадії детального вивчення.

1.2. Сучасна українська періодика для дітей

Дитяча періодична преса виконує різноманітні функції, а найбільш відомою та популярною є виховна. О. Прокопчук стверджує, що наповнення дитячих журналів повинне розповідати дітям про нове в житті людей та актуальні новини в світі, про відкриття техніки і науки. Всі публікації, що знаходяться на сторінках журналів, не повинні суперечити морально-етичним нормам та мають пропагувати цінності народу та суспільства [30].

Н. Кіт виокремлює декілька обов'язкових фактори видань, які орієнтовані на дітей підліткового віку [11]:

- Дотримання повчальних принципів – особливість (зосередження уваги на індивідуальності дитини), наочності (багатий ілюстративний матеріал публікацій) свідомість (навчання як спосіб пізнання світу), логічний зв'язок (відповідність між попереднім і наступним номерами журналу).

- Достовірне визначення читацької аудиторії видання. Розробка журналу та тематичного наповнення передбачає чітке усвідомлення майбутньої аудиторії. Аналізуючи видання необхідно подати психологічний портрет підлітка.

- Особливість і доречність. Періодичне видання повинне бути унікальним та не мати аналогів, заповнивши інформаційну прогалину системи, надаючи їй завершеності.

- Пов'язаність із попереднім виданням – в період, коли дитина дорослішає вона потребує нових джерел інформації, що є суміжними до сформованих раніше вподобань.

- Врахування психологічних особливостей підлітка – відтворення аудиторії видання є необхідним для усвідомлення психологічних особливостей, які зумовлені національною належністю, статтю, віковою категорією, соціальним контекстом виховання тощо.

Дотримання цих вимог у сучасній дитячій періодиці підвищить рівень якості видань.

Сучасне покоління формується під впливом сім'ї, однолітків, школи та неабияку роль у формуванні особистості займають періодичні видання.

Недаремно В. Іванов писав: «Журнал має сильний соціальний (культурний, політичний, ідеологічний) вплив на людей. Масова комунікація впливає на розуміння людьми себе та свого статусу в суспільстві, а також їх саморозуміння та самоспостереження за суспільством. Крім того, масове спілкування формує норми та підтверджує стереотипи поведінкових реакцій у міжособистісному та груповому спілкуванні.» [10, с. 92].

Твердження про занепад дитячої журналістики хибне тому, що жоден із інформаційних засобів (телебачення, Інтернет тощо) не є конкурсним для періодики – це різні засоби інформації, що мають різний вплив на формування особистості дитини. Станом на 2013 рік активна діяльність зафіксована близько у сотні періодичних видань всеукраїнського рівня [11].

Проаналізувавши періодичні видання було виявлено, що 80% спрямовані на учнів початкової та середньої школи, а решта – на підлітків. Сучасна українська періодика здатна задовольнити кожного читача від дорослого до малого. Тематика наповнення, художнє оформлення та якість друку стрімко оновлюється та завойовує нову кількість аудиторії не лише серед підлітків.

Мовні особливості журнальних видань – це окремий вид літературної мови. Мова охоплює різноманітні засоби виразності та емоційності.

У публікаціях сучасних періодичних видань для підлітків можна побачити діалектизми, жаргонізми, слова професійної лексики. У сучасних українських журналах є такий собі суржик, який можна знайти в оригінальному тексті та перекладеному тексті.

Сучасні журнальні видання можуть замінити енциклопедії для підлітків, деякі навчальні посібники. Більшість періодичних видань поєднують публікації інформаційного характеру з розважальним контентом. На сторінках видань можна знайти розповіді на історичну, наукову тематику, ознайомитись з творчістю та біографією видатних письменників тощо. На противагу цим публікаціям можна віднайти розважальну тематику, а саме: анекдоти, смішні історії з життя відомих особистостей, інтерв'ю зірок, кросворди тощо.

Отже, проаналізувавши особливості української періодики для дітей, можна дійти висновку, що преса для підлітків має неабияку перспективу розвитку. Від того наскільки підлітка зацікавить наповнення, графічне оформлення залежить чи виявить бажання до придбання нових випусків журналу та безпосередньо популярність періодичних видань. Українські видавництва усвідомлюють свій вагомий внесок у формування свідомості молодшого покоління та загалом української періодики та намагаються підтримувати на гідному рівні друк журналів та щоразу вдосконалюватись, не забуваючи основну виховну роль дитячої періодики.

Висновки до розділу 1

Періодична преса для юнацтва – це самостійна системи засобів масової інформації. Вдало обрані видання для дітей розвивають пам'ять, логічне мислення, зосереджують увагу, прищеплюють любов до читання. Завдяки періодичним виданням підлітки включаються у систему суспільних відносин, отримують соціальний досвід та моделюють свою поведінку.

Благородна мета журналу - збагатити молоде покоління новими знаннями, популяризувати культурні цінності, сприяти вихованню особистості та в легкій розважальній формі допомогти впізнанні нового. Не зважаючи на стрімкий розвиток нових інформаційних технологій, періодика для дітей є джерелом інформації, порадицею та другом для підлітків. Публікації в журналах мають різноманітний характер, а саме: інформаційний, розважальний, художньо-публіцистичний тощо.

Фахівці стверджують, що кількість періодичних для дітей молодшого та підліткового віку у державі свідчить про рівень її освіченості, культури та цивілізованості. Світогляд дитини мусить формуватись під впливом джерел, що забезпечували різносторонній розвиток особистості.

Окреслюючи межі сучасної української періодики для дітей можна зробити висновок, що галузь дитячої преси не повністю зайнята та ще не має чітко сформованої структури. Видання для дітей стають дедалі цікавішими, як

щодо інформаційного наповнення, так і щодо поліграфії. Варто зауважити, якщо підлітки мають більший доступ до періодики, тим краще вона впливає на них, адже вона допомагає аналізувати й порівнювати, розширювати світогляд, змінювати власні смаки та вподобання.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ЖУРНАЛЬНОЇ ПЕРІОДИКИ, ЯК ОДНОГО З ВИДІВ ДРУКОВАНИХ ЗМІ

2.1. Типологія журнальних видань

Періодичні видання займають вагомe місце у нашому житті. Значення журнальної періодики не можна недооцінювати тому, що вона тісно пов'язана з діяльністю людини. Журнальні видання мають коротку історію існування в Україні, тому нині вони все ще формуються та удосконалюються.

Журнал – це один із засобів за допомогою якого формується думка сучасного молодого покоління [23, с. 43]. Державний стандарт зазначає, що журнал є друкованим періодичним виданням та має певні особливості: виходить під незмінною назвою, має тематичне направлення змісту, має регулярні рубрики, особливе поліграфічне оформлення тощо [6]. Основними функціями журналів стали: інформування, освіта, розваги, задоволення культурних потреб, реклама.

Типологічна систематизація української періодики є основним елементом дослідження медіа загалом, оскільки сприяє:

- а) усвідомленню значущості ролі медіа;
- б) з'ясуванню організаційно-мотиваційної основи діяльності сучасної періодики» [14, с. 184].

Тип журналу визначає зміст та оформлення. Зміст і оформлення – є двома рівноправними складниками видання. Від типу журналу залежать його архітектоніка, оформлення обкладинки та внутрішня структура, елементи та комплекси.

Типологія журнальних видань знаходиться на стадії розробки та поки не має чіткого визначення. Проте аналіз праць, присвячених цій проблемі, визначає підходи до її вирішення та дозволяє знайти необхідні передумови для висновків

з приводу особливостей, що дають підстави виокремити конкретні журнали в окрему типологічну групу.

Мета визначається темою (змістом, характером інформації), способом відображення матеріалу (тобто способом досягнення цільової функції) та аудиторією журналу.

Можна виокремити такі характерні ознаки, що виокремлюють подібне та відмінне у видах та типах журналів. Періодичне видання має такі типи формувальних функцій:

- видавець (засновник);
- мета і завдання журналу;
- база читачів.

Ці ознаки у будь-якій послідовності свого впливу створюють типи видань. Вони є пов'язаними, проте кожна може бути початковою при формуванні типу видання.

До залежних типологічних ознак належать:

- внутрішня структура;
- авторський склад;
- дизайн;
- жанри публікацій.

Відповідно до мети видання та аудиторії визначається відповідне оформлення, колектив авторів, жанри публікацій, внутрішня та зовнішня структура.

У більшій підпорядкованості та залежному становищі знаходяться періодичність, обсяг та тираж. Адже залежать від встановленого типу, аудиторії, мети видання, оформлення, внутрішньої структури тощо.

Видавець є одним з найбільш важливих функцій друку. Він грає дуже важливу роль у формуванні типу друкованих видань. Можна відстежити зв'язок між появою періодичного органу і попереднім виникненням видавничої установи. Після того, як відкриється будь-яка відома державна чи ділова

організація, через певний час обов'язково з'являться журнали чи інші періодичні видання, видані цими організаціями.

Отже, дізнавшись видавця можна судити про тип видання. Наприклад, Національна академія наук України та її організації та установи нині видають лише наукові чи теоретичні журнали.

Те саме можна говорити про Міністерство освіти України та вузи. Установи системи національної академії наук та Міністерства освіти України не видають ні виробничих, ні масових, ні інформаційно-технічних журналів. Функціональне призначення періодики реалізується в завданнях та програмах, які визначаються засновником згідно до його власної мети.

Призначення та завдання спеціальних журналів визначаються завданнями установи, яка їх видає. З тематики і характеру друкованих матеріалів можна зрозуміти, чи виконує журнал програму в змістовому плані із залученням спеціалістів-фахівців.

Тож мета і завдання впливають із цільового призначення журналу, визначають його тип, адже ці типи сформувались на основі поділу за цією ознакою. Тема і завдання є головними типоформуючими ознаками тому, що тип видання можна точно визначити за метою, завданнями, тематикою періодичного видання.

Аудиторія також є дуже важливою ознакою журнальної періодики. Вплив читачів на тип видання є багатогранний та органічний. Це зумовлено соціальною значущістю та складністю категорії «читач», що являє собою єдність загального, особливого та індивідуального, що в теперішніх умовах відбиває відносини загального, особливого та індивідуального у їхньому соціальному вираженні.

Кожне періодичне видання розраховано на читачів. Читацька аудиторія є однією з головних підстав для поділу класифікацій періодичних видань. Оскільки будь-яка класифікація передбачає поділ на типи, тому читацька аудиторія є однією з типоформуючих ознак видання.

Після формування типу видання виникають типологічні ознаки, що визначаються типом та пов'язані з ним. А саме: авторський склад, внутрішня та зовнішня структура, дизайн.

Вплив авторів на тип періодичного видання має вагоме значення для спеціальних журналів. У масових виданнях можна точно виокремити певну категорію авторів, що пишуть для видання. Характерною особливістю спеціалізованих журналів є те, що їх автори водночас є і потенційними читачами, хоча склад читачів у категоріальному співвідношенні є ширший, аніж авторський склад, який значною мірою визначає тип видання.

Авторами наукових журналів є вчені, експерти в галузі економіки, охорони здоров'я та культури; професійні журналісти та письменники, що виступають у популярних спеціальних виданнях тощо.

Під внутрішньою структурою журналу необхідно розуміти принципи розміщення публікацій всередині видання, тобто принцип поділу на розділи та рубрики, їх характер й метод подачі, співвідношення між ними за обсягом.

Спеціальні журнали мають певний специфічний поділ на розділи, який визначається типом видання за цільовим призначенням. Здається, що структура спеціальних видань є одноманітною, але ж вона має свої відмінні особливості, властиві кожному типу періодичного видання. До прикладу матеріали в наукових журналах часто взагалі не мають поділу на розділи, в той час як видання для більш широкого кола аудиторії можуть мати багато розділів та рубрик.

Однією із характерних типоформуючих ознак журналу є жанри публікацій. У журналах так само як і в газетах, мистецтві, літературі, використовуються різні жанри. Завдяки цьому можна повноцінно та яскраво відобразити різні явища життя, багатство духовної культури українського народу, робити журнал більш актуальним та цікавішим, розширюючи коло аудиторії. Важливим є те аби всі працівники журналу вміло використовували жанри, які більшою мірою відповідають вимогам даного журналу у виконанні поставлених цілей та завдань.

До журнальних жанрів належать: наукові розвідки, інформація, кореспонденція, роман, повість, нарис, фейлетон, огляд літератури, рецензія тощо.

Всі жанри, окрім роману, є газетними жанрами. Проте якщо порівняти, то стає зрозумілим, що саме характер періодичного видання визначає певні особливості жанрів, адже газетні та журнальні жанри мають свою специфіку.

Журнальна публікація може більш ґрунтовно висвітлити теоретично і практично будь-яке питання, чого не можна зробити, в газеті, враховуючи обмеженість газетної публікації. Також необхідно враховувати читацьку аудиторію: журнальні статті розраховані на широке коло зацікавлених читачів.

Всі вище перераховані типологічні ознаки, а саме: авторський склад, внутрішня та зовнішня структура, жанри, дизайн - визначаються типом видавництва. Ознаки, як періодичність, обсяг, тираж є також пов'язані з типом видання цей зв'язок залежить від певного ряду суб'єктивних чинників.

Журнали за змістом можна поділити на:

- суспільно-політичні;
- наукові;
- науково-популярні;
- інформаційній;
- розважальні;
- художньо-літературні;
- спеціалізовані (ділові, автомобільні, економічні, комп'ютерні, для здоров'я тощо);
- виробничо-практичні;
- реферативні.

За аудиторією можна виокремити групи журналів: для фахівців, широкого кола читачів та окремих груп читачів. Видання для фахівців сприяють професійній діяльності його читачів. До таких видань належать:

- медичні;
- ділові;
- правові;

- наукові;
- виробничо-практичні;
- реферативні;
- технічні, комп'ютерні;
- сільськогосподарські;
- військові;
- промислові;
- документальні.

Журнали для широкого кола читачів прагнуть у доступній формі інформувати про всі сфери життя. Вони бувають загальними та спеціалізованими та поділяються на:

- кулінарні;
- культурно-освітні;
- розважальні;
- аналітичні;
- науково-популярні;
- туристичні;
- автомобільні;
- спортивні;
- спеціальні;
- літературно-художні;
- суспільно-політичні і соціально-економічні;
- мистецькі, культурологічної тематики;
- про рослини і тварин;
- про дизайн, архітектуру;
- практичні;
- рекламні.

Потенційна читацька аудиторія журналів залежить від певних чинників: професійної належності, роду діяльності та захоплень, спеціалізації читача, віку

та статі, загальної культури та ерудиції, інтересів та місця проживання тощо.

Журнали для окремих груп читачів поділяються на:

- для жінок;
- для чоловіків;
- для молоді;
- журнали для дітей та підлітків;
- для особливих груп читачів (віруючих, автолюбителів, кулінарів, дизайнерів, бухгалтерів, учителів фізики й математики, безробітних, інтелігенції тощо);
- видання політичних партій чи об'єднань;
- для сімейного читання;
- видання національних груп, меншин.

Другою особливістю типології є час виходу журналу, адже ця характеристика не впливає на змістове, функціональне та читацьке призначення.

У журнали поділяються за періодичністю на:

- тижневики – це видання, що найактивніше розвивається й має неабиякий читацький попит.
- щомісячники - видання, які глибоко та об'єктивніше аналізують актуальні події;
- журнали, які публікуються лише кілька разів на місяць;
- журнали, що виходять кілька разів на рік (3–5);
- піврічні видання (зазвичай це професійні видання).

Прийнято використовувати для позначення типу журналів терміни: спеціалізований, галузевий та професійний. Видання об'єднує цільове призначення – поширення спеціальної чи вузькопрофільної інформації, зрозумілої для фахівців певної галузі, і використання спеціальних термінів, які не потребують уточнень. У спеціальних журналах розміщено інформацію не лише з вузької проблематики, а й інших сфер. Це зумовлено інтеграцією науки та необхідністю залучення наукових, технічних та технологічних досягнень із суміжних галузей науки чи виробництва. Визначення «професійний» не є

ознакою спеціального журналу. Видання для фахівців не обов'язково призначене для визначеної категорії фахівців. Тож спеціальні журнали призначені для комунікації поміж фахівців в інтересах їхньої професійної діяльності.

Читачі, коли купують відомий їм журнал, вже має певні очікування стосовно інформації, яку вони зможуть отримати. Усі номери журналу інформаційно пов'язані між собою розмаїтістю чи спільністю тематики. З урахуванням вимог видання може включати історичну інформацію, відомості, що належать до виробничої, наукової, культурної діяльності й взагалі до всього того, що зацікавить читача. Поряд із зазначеними особливостями характеру інформації можуть бути й інші ознаки, що зумовлено жанровою особливістю публікацій. Періодичним виданням властиві переважно так звані «малі» журнальні жанри публікацій, які пов'язані з функціональним призначенням цих видань. Ці жанри зручні для швидкого інформування, завдяки їм можна забезпечити пріоритетність, здійснити заявочну публікацію, що буває надзвичайно важливою для якоїсь галузі.

Передумовою для розгляду типологічних характеристик журналів є їх ефективна функція: якщо аудиторія визначена коректно і вся необхідна інформація оприлюднена в журналі, попит на журнал буде великим. Для України дуже важливо сформувати власну медіасистему, особливо для журнальної періодики, яка врахує всі потреби українського населення. Журнал є проміжним виданням між газетами та книгами, він поєднує в собі характеристики цих видань: з одного боку, він надає інформацію, яка цікавить читачів, а з іншого - дає більш глибокий аналіз проблеми ніж газета та містить історичні, освітні, практичні матеріали.

Отже, класифікація видання допомагає практичному вивченню. Передбачає пошук типологічних ознак та характеристик. Такий аналіз включає в себе: класифікацію за тематичною спрямованістю, визначення типологічних ознак журналів та складання логічної класифікаційної моделі. Класифікація дозволяє поділити журнали на класи, підкласи, групи, підгрупи, задля того щоб

визначити, до якої з них належить те чи інше видання, його основні відмінності та загальні риси.

М. Недопитанський поділяє періодику на головну та другорядну. Він виокремлює головні ознаки: ознака тематичної масштабності та рівня охоплення аудиторії (загальнонаціональна, регіональна періодика); ознака власності (бюджетна, комерційна періодика); жанрова ознака (інформаційно-масова, аналітична періодика). До другорядних ознак відносяться: професійно-галузева (відомчі видання, «ділова» періодика); розважальність («глянцеві» видання, таблоїди); ідеологічна (партійна преса). Типологічні властивості є основними для розробки концепції періодичного видання. Адже саме вони формують матеріали рубрики та зображальний ряд видання. Кожному виданню необхідно мати свою особливу форму завдяки чому вдасться виділитись з поміж інших подібних журналів [23, с. 44]. Відома особистість В. Шевченко поділяє типологію журналів за такими характеристиками:

- функціональне призначення – головна мета, яку ставить перед собою видання (навчання; виховання; інформування; організація відпочинку тощо);
- тематичне наповнення – характер публікацій, що переважають у виданні (наукові; літературні; розважальні; художньо-публіцистичні матеріали);
- за групами читачів - залежить від діяльності читача та його віку (журнали для дітей та підлітків; для молоді; для чоловіків чи жінок; для сімейного читання);
- періодичність – період протягом, якого буде опубліковано новий випуск (тижневики; щомісячники; видання, що виходять раз на два місяці; журнали, що виходять кілька разів на рік тощо);
- місце просування – регіон розповсюдження видань (місцеві, регіональні, загальнодержавні, міжнародні).

Структура періодичних видань зазнала кардинальних змін. Старі типи видань змінювали нові. Цей період прославився з виникненням на ринку «гібридних» інформаційних продуктів, які поєднували типи видань, що раніше не поєднувалися.

Наприклад, преса, що була якісною починає публікувати матеріали з елементами жовтизни. Вивчаючи перехідний період українських журналів, навіть у межах одного видання можна зіштовхнутись з плінністю типологічних характеристик. Суперечливість і нестійкість вказує на складний процес оновлення періодичних видань. Головна причина нестійкості очевидна: українська преса переживала глибоку системну кризу, що охопила всі сторони її існування.

Отже, журнальна періодика ще перебуває в стадії активного розвитку. Оскільки видозмінюється тематичне наповнення, з'являються нові особливості формування контенту загалом. Не зважаючи на тяжкий період для паперової преси, вона все ще користується популярністю. Визначення основних типологічних категорій періодичних видань це надзвичайно важливий момент при формуванні медіа як єдиної системи та розробки моделі журналу, щоб видання зацікавило певний сегмент аудиторії.

2.2. Особливості інформаційного наповнення журналів для дітей

Єдність між аудиторією та виданням є дуже важливим. Оскільки задля вивчення потреб читачів необхідно чітко розуміти, які побажання та надії на видання у читача.

В. Ф. Олешко поділяє періодичні видання для дітей на вікові групи:

1) Для дошкільнят – ці видання яскраві, містять простий виклад матеріалу, доступні для цієї вікової категорії. Головною сферою діяльності видання для дошкільнят є розвиток логічного і практичного мислення дитини, формування мовних навичок тощо. Зазвичай у номері висвітлюється лише одна тема. Адже у цьому віці діти сприймають інформацію краще, коли не потрібно розсіювати увагу.

Дитячий журнал має на меті дати початкове розуміння навколишнього світу світ маленькому читачеві, головною вимогою є доступність для дитячого сприйняття та матеріал, що буде стимулювати інтерес до журналу.

Діти з 3 до 6 років задля кращого засвоєння матеріалу читачами використовують сюжетні лінії де добро перемагає зло, де панує справедливість і правда, тому в дитячих журналах є чимала частка оптимізму. Це пояснюється тим, що діти ще не можуть розмежувати різницю між реальністю і казковим світом. У дитини переважає інтерес до фантастичних, незвичайних сюжетів, до ігрових ситуацій. Тому головною складовою для створення журналу є візуалізація матеріалів.

2) Для молодших школярів – видання цієї групи видозмінюються та містять більше рубрик та присвячені різним темам. Головною метою цих видань є практична допомога школярам, формування їх особистості та навчання.

3) Для підлітків – журнали, що орієнтовані на цю аудиторію, мають тематичний поділ видань за інтересами підлітків. Вони відкриті до нових знань та мають неабиякий інтерес до різноманітних галузей.

Чітко окресленого періоду підліткового віку немає. Проте прийнято вважати, що розпочинається він з початком статевої зрілості. Цей вік характеризується віддаленням від батьків та школи. У цей період відбувається становлення особистості. Підліток перебуває у стадії активного пошуку себе [3, с. 231-249].

Ознайомлення з періодичними виданнями для підлітків спочатку відбувається поверхнево. Перше на що звертає увагу підліток це статті та замітки, які висвітлюють цікаві для них теми. Інтерес цієї вікової групи тісно пов'язаний з прагненням наслідувати дорослим. Тому і увага підлітків зосереджується на темах кохання, шоу бізнесу, моди та культури. Раніше отримати доступ до такої інформації було надзвичайно складно. Адже існував суворий контроль над періодикою для дітей.

Завдяки регулярності виходу журналів, підлітки звикають до читання, а кожен місяць очікують знайомі їм рубрики. [3, с. 231-249].

Оскільки в період від 11 до 15 років підлітки часто прагнуть наслідувати своїм кумирам, тому на обкладинках зображенні особистості, які викликають захоплення.

4) Для старшокласників (15-17 років) – журнали вирізняються великим різноманіттям рубрик. Тематика публікацій пов'язана з аналізом людських відносин, моральних і етичних проблем.

У віці 15-17 років кожен прагне самовиражатись. Тому стилю приділяють максимальну увагу в журналах. На сторінках глянцею можна віднайти різноманітні поради від психологів, кулінарів, візажистів та стилістів.

Також необхідно виокремити ще одну особливість періодичних видань, а саме орієнтацію на всі соціальні групи. Наприклад, у журналі «Штучка» була опублікована реклама брендового одягу, а на противагу цьому було опубліковано матеріал про те, як оновити гардероб з найменшими витратами.

Важливе місце займають також рубрики про новинки кіно, музики, шоу-бізнесу тощо.

Л. Г. Викулова виокремлює ще одну вікову групу видань для дітей – це журнали від 0 до 3 років. Журнали, що орієнтовані на дану аудиторію сприяють освоєнню дитиною комунікативних способів існування в навколишньому світі.

Головним завданням таких журналів привчати дитину до усного мовлення, а в майбутньому – до читання через зміну зображень, структури рубрик, текстів. Проте без безпосередньої участі дорослого даний журнал втрачає свою актуальність.

Віковий проміжок між групами читачів досить вагомий це пов'язано з тим, що діти перебувають на різних стадіях біологічного, психологічного та соціального розвитку і в залежності критеріїв буде формуватись спрямованість видання, буде визначатися його тематика, структура та зміст.

При визначенні потенційної аудиторії читачів потрібно також зосередитись на гендерних особливостях, адже починаючи зі шкільного віку, інтереси хлопчиків і дівчаток починають відрізнятись.

За ознакою статі журнали поділяються на три групи [16, с. 214-222]:

- для хлопчиків;
- для дівчат;
- універсальні.

За класифікацією тематик можна виділити такі групи:

- універсальні – видання, що стосуються всіх сфер у суспільстві;
- тематичні – видання, що зосереджують увагу на конкретній темі

[16, с. 214-222].

Г.Л. Капустіна поділяє тематичні видання на підгрупи:

- захоплення;
- релігія;
- предметна спрямованість;
- освіта.

Існує ще одна характеристика, що визначає направлення завдань, що має виконати редакція перед виданням. Тож можна виокремити такі види журналів:

- інформаційно-публіцистичні;
- журнали, що популяризують науку, техніку тощо;
- розважальні;
- розважально-інформаційні;
- художні.

Отже, діти з самого народження є повноцінними учасниками в медіапросторі. До ключових факторів, які мають вплив на формування особистості, можна віднести не лише батьків, школу та гуртки, а й засоби масової інформації [8, с. 57-61].

Дитяча періодика є самостійною ланкою системи засобів масової інформації. Видання для дітей залучають представників молодого покоління до інтелектуального та духовного розвитку вони є каналом передачі інформації від старшого покоління до молодшого і одночасно засобом комунікації, що дозволяє дітям спілкуватися один з одним.

Дитяча періодика має особливість, а саме визначення характеру читачів. При підготовці дитячих видань необхідно враховувати етап розвитку дитини та мати чіткі знання про особливості віку дитини. Діти – це аудиторія у якій відбуваються швидкі психологічні зміни. При врахуванні вікових особливостей видавництво здатне задовольнити всі потреби юних читачів [8, с. 57-61].

2.3. Графічне оформлення та смислове навантаження у періодичних виданнях для дітей різних вікових категорій

Журнальна періодика відіграє важливу роль у формуванні духовного та психологічного розвитку підлітка. Періодика є однією з перших до кого може звернутись підліток, коли виникають якісь запитання, що його турбують. Тому шрифт є дуже важливим при створенні періодичного видання для будь-якої вікової категорії. Його можливості та великий вплив на читача аргументують багато вчених. Шрифт – це перше, на що звертають увагу діти. А вже перше знайомство відбувається лише тоді, коли видання викликає інтерес у читача. А повернути та акцентувати увагу можна вміло підібравши шрифт. Шрифтова гарнітура сьогодення має неординарний та цікавий вигляд, привертаючи увагу кожного.

Роль кольору в оформленні періодики для школярів зазнає певних видозмін. У міру дорослішання підліткам менше подобаються яскраві кольори. Реалізм зображення стає дедалі ціннішим. Те ж саме можна сказати й про форму зображуваних предметів [4, с. 67].

При розробці періодичного видання потрібно обдумати вибір таких критеріїв: кегль, гарнітура, яскравість, написання шрифтів. Ключовим етапом у виборі гарнітури шрифту є спосіб написання літер. У виданнях для дітей від 0 до 18 років виділення встановлено стандартом. У виданнях для шкільного віку частина тексту може виділятися шрифтом накреслення вічка, рисованим шрифтом, кольором тощо. Зазвичай це – напівжирне накреслення шрифту основного тексту, або курсивного накреслення основного тексту зі збільшенням кеглю на 2 п. Висота літер рисованого шрифту у виданні для дітей до 5 років не може бути меншою за 20 п. зі збільшенням інтерліньяжу до 6п. [19, с. 81].

Графічні чи мальовані гарнітури у виданнях для дітей до 5 років мають бути не менше 16 п., до 10 років – не менше 14 п. Основний текст на кольоровому фоні у виданнях для дітей до 5 років має бути відтворений шрифтом рубаної гарнітури світлого широкого прямого накреслення кеглем не менше 20 п.

ємністю не більше 5 знаків зі збільшенням інтерліньяжу не менше 4 п., для дітей віком від 6 до 0 років – не менше 16 п. місткістю не більше 6,4 знаку зі збільшенням інтерліньяжу не менше 4 п., віком від 11 до 14 років – кеглем не менше 12 п.

При виборі шрифту потрібно врахувати:

- архітектуру шрифту;
- читабельність шрифту;
- методи вирівнювання тексту;
- відстань та ширина між шпальтами.

Поміж модифікацій шрифтів можна виділити підкреслення однією чи двома лініями, перекреслення, зсув тексту відносно звичного розташування і використання різноманітних комбінації. Підкреслення використовують для основного матеріалу, а саме: для підзаголовків, прізвищ та у таблицях.

Літери шрифту можуть бути вертикальним розміром чи кеглем та горизонтальним розміром. Розмірні особливості шрифту є основним показником при підрахунках розміру журналу [24, с. 16].

Розробка видання залежить від точності вибору проміжків навколо текстів, заголовків, абзаців, слів, літер. І занадто щільне, і дуже розріджене розташування шрифтових елементів заважає комфортному читанню. Людина будь якого віку візуально сприймає блок тексту, як сірий прямокутник. Абзацні, міжрядкові та міжлітерні відступи у монолітному тексті виконують функцію членування без поділу на частини. У менших кеглях проміжки збільшуються, але великі кеглі тяжіють до щільності складання.

Проміжки у поєднанні зі шрифтами утворюють:

- відступ – проміжок, що виокремлює абзац;
- спуск – відступ великого значенневого розділу;
- відбиття – збільшення міжрядкового простору поміж абзацами;
- втягування – звуження форми набору;
- поля – простір навколо формату набору;
- інтерліньяж – проміжок між рядками.

Вид шрифту надає змістові відтінки, комбінації накреслення та просторових форм та акцентує на потрібному слові чи фрагменті тексту, що дає змогу інтерпретувати текст засобами складання.

Шрифти мають графічну основу: кириличну, латинську, ієрогліфічну, в'язь. Також є народи, які використовують шрифти, побудовані на своїй національній графічній основі, наприклад, Греція, Індія, Ізраїль.

Текстові шрифти служать для складання великих розмірів тексту, титульні – заголовних елементів, обкладинок, колонтитулів. Текстова гарнітура зручніша для читання, аніж титульна. Титульним шрифтом може стати будь-який текстовий при зміні контрастності, кегля, застосування різних ефектів, накреслення, але найпридатніші для складання заголовків акцидентні гарнітури [24, с. 35].

Головними вимогами вибору гарнітури для основної частини тексту є читабельність та привабливість. Найчастіше використовують гарнітури Times New Roman, Courier New, Arial. Проте надмірне використання може привести до того, що матеріал буде нецікавим для читача.

Декоративні, графічні чи мальовані гарнітури у виданнях для дітей до 5 років мають бути великого розміру – не менше 16 п., до 10 років – не менше 14п., причому для поліпшення сприйняття бажано збільшувати інтерліньяж не менше ніж на 6 п. Основний текст на кольоровому фоні або на кольорових ілюстраціях у виданнях для дітей до 5 років має бути відтворений шрифтом рубаної гарнітури світлого широкого прямого накреслення кеглем не менше 20 п. ємністю не більше 5 знаків зі збільшенням інтерліньяжу не менше 4 п., для дітей віком від 6 до 9 років – не менше 16 п. місткістю не більше 6,4 знаку зі збільшенням інтерліньяжу не менше 4 п., віком від 11 до 14 років – кеглем не менше 12 п.

Журнали поділяються на такі вікові категорії:

- для дітей віком від 0 до 5 років включно;
- для дітей віком від 6 до 10 років включно;
- для дітей віком від 11 до 14 років включно;
- для дітей віком від 15 до 18 років включно” [18, с. 83].

Емілія Огар стверджує, що така класифікація є узагальненою. Адже дитина у психофізіологічному віці проходить більше етапів розвитку. Етап дорослішання супроводжується стрімким розвитком інтелектуальних здібностей, зміною світогляду та інформаційних потреб. Отже, необхідно орієнтуватися на максимально деталізовану вікову диференціацію [15, с. 31].

При обранні дизайну у виданнях для дітей потрібно врахувати, щоб він не був агресивним. Тож, формуючи шрифт для майбутнього читача, редактор повинен разом з автором обрати дизайн, який викликатиме позитивні емоції та заохочуватиме до прочитання.

Підлітковий вік складний не лише психологічно, а й емоційно. Певні події втрачають однозначність та зникає і відчуття повної взаємодії зі світом, виникає потреба у пристосуванні до цієї нової реальності.

Основою психічного розвитку є «діяльність спілкування». Суть якої полягає в формуванні відносин із дітьми різного віку на основі морально-етичних норм. Сфера життя з однолітками займає важливе місце в підлітковому періоді. Тож видавцю, як і редактору потрібно висвітлювати моральні та психологічні проблеми. Підліток шукає відповіді у періодичних на питання, що його турбують у цьому віці [1].

Зменшена кількість ілюстрацій, контент стає подібним до контенту для дорослої людини. Кількість ілюстрацій зменшується, а сам текст посідає головне місце.

Загалом побажання до розробки періодичних видань для підлітків, не такі особливі, як для видань, що призначені для молодших читачів. Методика роботи з підлітковою періодикою, будується на особливостях дитячої психології.

Коли зароджується концепція видання та протягом відтворення задуму, видавець та редактор зіштовхується питаннями: яку обрати тематику, на яку цільову аудиторію орієнтуватись, яким повинне бути текстове наповнення. Але трапляються такі ситуації коли ані редактор, ані видавництво не переймається цими питаннями. Так виникають видання, що не варті уваги читачів.

Спираючись на психологію дитини та основи редагування дитячих журналів при розробці видання необхідно врахувати такі аспекти:

1. Вік аудиторії – на початкових стадіях розробки видання потрібно визначити потенційну цільову аудиторію. Інколи видавництва прагнуть охопити більшу кількість аудиторії не враховуючи вікові особливості певних категорій.

2. Сміслові навантаження публікацій – періодичне видання повинно врахувати чи актуальним є матеріал та інформація, що там подається.

3. Ілюстративне виконання – при виборі візуального контенту необхідно зважити доцільність використання фото матеріалів.

4. Шрифтове наповнення видання – при виборі шрифту зважати на кегль, гарнітуру, колір літер тощо.

Отже, при розробці журналу для юної аудиторії необхідно врахувати найменші деталі. Створюючи концепцію та виокремлюючи цільову аудиторію, необхідно враховувати, щоб візуальний матеріал відповідав заявленому віці, врахувати якість друку.

Для молодших дітей до 5 років зазвичай використовують рубані шрифти та великий кегль, завдяки цьому дитина не лише правильно сприймає літери, а й вивчає. Для дітей від 5 до 15 умови сприймання зазнають змін – кегль зменшується, літери округляються.

Висновки до розділу 2

Журнал – це друковане періодичне видання, яке містить різноманітне наповнення. Журнальна періодика впливає на особистість, формуючи її згідно до інтересів різних вікових категорій, гендерних особливостей, суспільних верств, конфесій тощо. Журнал є одним із основних засобів в системі масової комунікації.

Особливостями журналу є:

– нескінченність та регулярність виходу в світ номерів через певні проміжки часу;

– публікації у формі статей;

- тематичний наповнення змісту статей, які його складають;
- специфічне графічне оформлення;
- набір шрифтом одного кегля і рисунка;
- рухомі колонтитули;
- двох-колонна смуга.

У журналі є редколегія, яка погоджує програму видання, визначає його функціональне та читацьке призначення, а також пропонує напрямок для періодичного видання.

Номери журналу виходять протягом року під постійною назвою, але кожен з них є унікальним та має різне змістове наповнення. Внутрішню структуру періодичних видань визначають рубриковані розділи та різні за жанром та обсягом публікації.

Призначення журналів безпосередньо залежить від галузі діяльності аудиторії, його професії, загально культурного розвитку та інтересів. Саме читацьке призначення формує стиль викладу інформації, тематичне наповнення, характер його матеріалів, розрахованих на читачів певних вікових категорій, залежно від роду їх занять та діяльності.

Є чимала кількість журналів з різноманітним наповненням їх можна класифікувати за такими особливостями: аудиторією, мовою, характером матеріалів, тематикою, цільовим призначенням тощо.

Велика частина журналів – це ілюстровані видання. Титульний аркуш – не обов'язковий для журналу елемент. А у деяких журналах він відсутній, в інших журналах на титулках, крім вихідних даних, розміщується зміст. Всі журнали переплітаються в обкладинку. Допускаються різні оформлення вихідних даних.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА РОЗВАЖАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЖУРНАЛУ ДЛЯ ПІДЛІТКІВ «ПАНЯНКА»

3.1. Портрет читача

Підлітковий вік – це період, коли людина відкриває нові грані своєї особистості. Підлітковий вік характеризується складнішим світосприйняттям. Ускладнюються стосунки підлітка з батьками та друзями.

Відчуття дорослішання залишає неабиякий відбиток на ставлення підлітка до всього навколишнього, в тому числі і до періодичних видань. Не дивно, що цей вік вважають переломним етапом. Підліток вже не асоціює себе з дитиною. Він страждає підвищеною емоційністю.

У цей складний період у підлітка з'являється підвищений інтерес до журнальної періодики. Відбувається також переоцінка інтересів та вподобань. Здається, що у цей період підліток живе реальним та створеним у його мріях життям.

Підліткам властиве вміння естетичного співпереживання. Вони отримують задоволення від читання. Публікації у журналі захоплюють їх своїм настроєм дають змогу отримати життєвий досвід. Журнали потрібні підліткам, щоб розвивати естетичне сприйняття, логічне мислення, асоціативне мислення.

Яким є сучасний читач-підліток? Читач журналу «Панянка» - це підліток, що відчуває постійну потребу в отриманні інформації різного характеру. Він цінує свій час та вміло ним розпоряджається. Це людина нової формації, яка мислить перспективно. Людина, яка знаходиться в стадії соціального зростання, прагне до створення свого власного стилю досягнення успіху. Він любить перебувати в гущі подій, жадає ловити всі тенденції сучасного світу розваг.

Загалом середньостатистичний читач надає перевагу матеріалам, що мають інформаційно-розважальний характер. Публікації з розважально-

інформаційним характером є популярними оскільки матеріал є легким та доступним. Читачі мають дуже різноманітні смаки та читають в різних обставинах, постійно стежать за новими публікаціями.

Кожен читач журналу – це особистість. Він унікальний та неповторний. Підліток – це особа, яка має власне бачення світу. Через призму невинності пропускає всю інформацію, що оточує його.

Підлітки досить чутливі до нових ідей, вони прагнуть бути самостійними та дорослими. Підлітковий вік – це найкращий час для формування світогляду та життєвих цінностей, тому основним завдання журналу є сприяти вихованню позитивних якостей, допомагати у засвоєнні нових знань та формуванні якостей гідної особи.

Умовно можна характеризувати читачів за такими критеріями, як стать, вік, освіта, стиль життя, соціальне оточення, інтереси, хобі.

- **Стать**

Найбільш активними читачами традиційно є дівчата, проте хлопці також зможуть віднайти для себе щось особливе.

- **Вік**

Вік охоплює період від 11 — 12 до 14 — 18 років, що відповідає середньому шкільному вікові, тобто 5 — 11 середньої та старшої школи.

- **Освіта**

Читачі журналу «Панянка» – це учні середньої та старшої школи.

- **Стиль життя**

Перебуває в постійному русі. Надає перевагу спорту, рухливим іграм та активному відпочинку.

- **Соціальне оточення**

Оточення підлітків різноманітне та неординарне. Більшу частину оточення складають рідні, друзі та ровесники. Проте в оточенні підлітка можуть бути люди, які мають негативний вплив на розвиток їхньої особистості.

- **Інтереси**

Має яскраво виражений інтерес до пізнання нової інформації. Прагне завжди бути в курсі новинок у кінематографі, музиці та мистецтві. Виявляє інтерес до вивчання та ознайомлення з новою мовою та культурою.

- **Хобі**

Захоплення підліткового віку різноманітні та надзвичайні. Існують такі види захоплень: інтелектуально-естетичне хобі (мають сильний інтерес до улюбленої справи), тілесно-мануальні (пов'язані з наміром збільшити свою силу, витривалість та спритність), егоцентричні захоплення (заняття показна сторона яких дозволяє опинитися в центрі уваги), азартні хобі (ставки на футбольні матчі, парі на гроші), насичені інформацією та комунікативні навички (захоплення відображаються у бажанні отримати нове).

- **Мова**

Вільно володіє українською мовою. Має середній рівень у вивченні російської та англійської мови.

Отже, відповідно до опису портрету потенційного читача журналу «Панянка» цільова аудиторія достатньо широка та різноманітна. Проте головною рисою, що об'єднує кожного це любов до читання та нестримна жага отримати нову інформацію.

3.2. Тематичне наповнення журналу «Панянка»

Оскільки цільова аудиторія журналу – це підлітки тому тематичне наповнення буде відповідним до інтересів та побажань аудиторії. У сучасних журналах для школярів є значна кількість напрямів, а саме: новинки у кіно та музиці, здоров'я, дозвілля, кулінарія, мода, освіта тощо.

У журналі «Панянка» опубліковано жанри, які можна віднести до інформаційних: інтерв'ю, анонс, замітка-повідомлення та інші. Вимогами до інформаційних жанрів у журналі є: інформативність, актуальність, правдивість, лаконізм, виразність та доступність. Ці публікації інформативні та чіткі, а тому їх можна класифікувати як інформаційний жанр. До розважальної тематики

можна віднести публікації з історіями від читачів, іграми та призами, конкурсами, тестами та анекдотами.

Тематика журналу розподілена по базовим захопленням підлітків, хоча і показує більш глянцевиий контент, що є частиною шаблону подання інформації журналом для дорослої аудиторії.

Журнал містить такі рубрики:

– «Сам на сам» – це рубрика в якій кожен читач можна надіслати анонімний лист-звернення до психолога та отримати компетентну відповідь від спеціаліста;

– «Краса минулого» – рубрика, де опубліковані історичні матеріали з детальним описом змін, що відбулись в моді та зовнішності;

– «Взаємно красиві» – рубрика у якій в легкій та доступній формі будуть описані правила користування соціальними мережами для підлітків;

– «Зіркове інтерв'ю» – відомі особистості, що користуються популярністю та є прикладом для наслідування підлітком відповідають на найцікавіші запитання від читачів журналу;

– «Твій день» – рубрика з порадами для підлітків, що робити з друзями чи на самоті;

– «Твоя можливість» – рубрика, де висвітлюються можливості першого заробітку для підлітків. Рубрика містить лише перевірені посилання та рекомендації;

– «Маю право» – рубрика у якій пишуть матеріали лише експерти з теми, що там висвітлюються. В цій рубриці можна знайти компетентну відповідь чи роз'яснення експерта з правових питань.

Все це ілюструється якісними й сучасними фотографіями, що дозволяють зацікавитися журналом навіть не читаючи його, а просто гортаючи сторінки. Адже, навіть таким чином можна отримати різноманітну інформацію та яскраві враження.

Загалом журнали для підлітків в українській періодиці подібні за змістом та тематикою. Більшість публікацій мають просвітницький характер. Адже

головна мета, яка з'явилась на початку заснування дитячої періодики в Україні, це виховати освічених особистостей та прищепити любов до читання. Також однією з головних цілей сучасних періодичних видань – це стати найкращим другом та порадиником для підлітка.

Отже, наповнення журналу «Панянка» відповідає всім вимогам аудиторії. Кожен зможе почерпати нову та корисну інформацію для себе. Оскільки цей журнал має розважально-інформаційний характер це допоможе в збільшенні зацікавленості аудиторії. Адже кожен зможе віднайти саме ту особливу рубрику чи саме ту особливу публікацію, яку потребує.

Видання для підлітків, як і інші, в Україні займають особливе місце серед друкованих видань завдяки тому матеріалу, який вони поширюють. Вони також є вагомим чинником мотивації підлітка вдосконалюватись, вивчати нове та розвиватись в ногу з часом. Видання «Панянка» є важливим для подальшого розвитку особистості, перш за все, моралі, естетики, культури та з точки зору почуття відповідальності та особистості. Видання для підлітків «Панянка» прагне прищеплювати любов до читання. Загалом же це видання за відповідного спрямування може стати вагомим чинником виховання загальної культури та духовно-морального світогляду молоді.

3.3. Стиль та концепція видання

Оригінальний та унікальний стиль журналу є запорукою його довгострокового існування на ринку періодичних видань. Стиль стосується виявлення існування характеристик журналу шляхом поєднання зовнішніх та семантичних характеристик. Головним принципом стилістичного оформлення стане те, що журнал буде оформлено «без нічого зайвого». Максимально простий дизайн буде символізувати періодику для старшої аудиторії. Оскільки підлітки часто прагнуть наслідувати представників старшого покоління тому і стилістичне оформлення журналу «Панянка» буде простим та максимально наближеним за дизайном до періодичних видань для дорослих. Таким чином підліток відчуватиме себе на рівні та зможе більше довіряти виданню. Також

дотримуючись нейтрального оформлення, без акцентування на кольоровій гамі читачами журналу можуть стати навіть юнаки.

Першочерговим у функціонуванні журналу є орієнтир на читацьку аудиторію, адже і концепція також розробляється відповідно до читацької аудиторії. Наслідування стилю означає підтримку довіри читача через змістове наповнення; оформлення, зручне у користуванні; дотримання традицій; постійність рубрикації, чітку відповідність змісту та оформлення потребам цільової читацької аудиторії.

Один раз прийнята концепція не може розширюватися і видозмінюватися, щоб звернути увагу більшого числа аудиторії. Головною концепцією видання «Панянка» стане зосередити читача на унікальності підліткового віку та бути джерелом знань, найкращим другом та порадиником.

Провідною рисою видання є «легкість» подання матеріалу. Стиль написання статей є легким для розуміння. Головною метою статей видання є не навантажувати читачів складною для сприйняття та за тематикою інформацією. Автори статей для журналу «Панянка» уникають використання лексики, яке має складне смислове навантаження. Зазвичай використовується словниковий запас, що є характерним для цієї вікової категорії.

«Панянка» прагне допомогти аудиторії відчувати себе частиною старшого покоління. Або дати зрозуміти, що цей журнал читають тільки люди з однаковими поглядами на музику чи кіно, однаковими інтересами та захопленнями.

Принципи оформлення журналу «Панянка» для молоді відрізняються від принципів оформлення видань для дітей. Роль ілюстрацій у публікаціях була значно зменшена, а точніше змінена, оскільки ілюстрації мають не лише зорові та когнітивні властивості, але їх графічні системи також, що є подібними до дорослих видань. Зазвичай кількість ілюстрацій зменшується або символи змінюються (замість малюнків подаються фотографії), а текст домінує. Шрифт повинен бути легким для читання. Все це призводить до усунення бар'єрів для сприйняття інформації, що призводить до кращого засвоєння матеріалів.

Отже, візуальний стиль журналу та концепція забезпечують неординарність журналу разом з візуальним виділенням особливими графічними характеристиками. У поєднанні зі змістовим наповненням, викликають у читача стійкі асоціації з виданням.

Висновки до розділу 3

Юнацька журналістика сьогодні – самостійна ланка у системі засобів масової інформації. Журнал «Панянка» – це особливе видання для дівчат та хлопців. На сторінках якого розкривається спектр різноманітних проблем, що хвилюють читачів у «особливому» віці від 11 до 18 років: шкільне життя, психологічний розвиток особистості, соціальна адаптація, спілкування з однолітками, любов, дружба тощо..

«Панянка» – універсальна за змістом: поєднує основні функції (виховна, інформаційна, культурно-просвітня, освітня, розважальна); містить різноманітні матеріал, що можуть забезпечити читачам цікаве дозвілля; пізнавальну, енциклопедичну інформацію.

У журналі «Панянка» є матеріал про складнощі та інтереси: школа, музика, відносини з батьками, любов. Ці теми хвилюють підлітків та є невід’ємною складовою їх життя.

Журнал «Панянка» має за мету стати другом для підлітка, розважати та навчати одночасно. На сторінках журналу цікава інформація розважально-інформаційного характеру. У цьому виданні публікуються різні рубрики, автори, тому кожна сторінка є неординарною та цікавою.

Журнал розрахований на підлітків, але також заслуговує на увагу батьків та вчителів. Завдяки цьому журналу можна краще зрозуміти світогляд дитини, проаналізувати проблеми з якими зіштовхуються підліток та разом з виданням допомогти вирішити їх. Екологічно чистий папір, стримана палітра кольорів, інформаційні матеріали, сторінка психолога, багато конкурсів – усе це робить журнал привабливим і корисним для будь-якої аудиторії.

ВИСНОВКИ

В процесі роботи над дослідженням можна зробити такі висновки:

1) Дитяча періодика розпочала своє існування відносно нещодавно, лише в кінці 17-го століття. Тому вона ще перебуває в активній фазі свого розвитку. Проте нині вже відбулося відокремлення дитячих видань від «дорослої преси». Дитячі журнали існують, як окрема повноцінна галузь.

Наповнення та цілі журналів також зазнали суттєвих змін. А саме: у журналах з'являються не лише дидактичні матеріали, а й публікації розважального характеру; графічне оформлення стало яскравішим та оригінальнішим, відсутність політичного підтексту.

2) Ознайомившись з особливостями сучасної української періодики для дітей можна стверджувати, що дитяча преса має неабиякі перспективи для розвитку. Незважаючи ні на що видавництва намагаються підтримувати на належному рівні друк періодичних видань, адже саме від молодшого покоління залежить майбутнє держави. І те, наскільки журнал зацікавить дитину залежить наскільки повно осягне моральні істини та культурні цінності, з-поміж яких найбільшим скарбом є мова, залежатиме процес духовного становлення усього народу.

3) На даному етапі розвитку суспільства спостерігається дуже швидке поширення інформації в усіх сферах життя, бурхливий розвиток засобів масової комунікації. Це зумовлюється демократичними змінами в Україні, заборонаю цензури тощо. Тому є важливим теоретичне осмислення місця, ролі, фахового рівня, тематичної спрямованості та інших чинників журнальної періодики. Класифікація журналів за різними типологічними ознаками є недостатньо дослідженою.

Вивчення журналів з метою визначення їх місця в системі засобів масової комунікації передбачає виявлення типологічних ознак і характеристик, а також

моделювання і прогнозування нових видань. Такий аналіз включає: класифікацію за тематичною спрямованістю, визначення типологічних ознак журналів, їх типів, видів, складення логічної класифікаційної моделі і типологічного моделювання. Саме класифікація дозволяє поділити велику кількість журналів на класи, підкласи, групи, підгрупи з тим, щоб визначити, до якої з них належить те чи інше видання, його основні відмінності та загальні риси.

4) Журнали класифікують за такими ознаками: читацькою аудиторією; місцем видання чи характером інформації; видавничим органом; мовою; тематичною спрямованістю; цільовим призначенням

5) Розробка неповторного візуального образу журналу базується на використанні нестандартних підходів формування графічного оформлення. Серед цих підходів можна виокремити поєднання графічних елементів за принципом контрастності, а також застосування неформального балансу у концепції композиційно-графічної моделі видання, що працює на підтримання динамічності предметно-просторового середовища. Журнал має оригінальний логотип, який подається у незвичній концепції в кожному номері. Незвично оформлена обкладинка журналу відразу привертає увагу потенційного читача.

6) Дитину, а особливо дитину підліткового віку, вважають, найскладнішою аудиторією. Оскільки в цей період відбувається формування особистості тож вдовольнити всі потреби та побажання надзвичайно складно. У цей період відбувається переломний етап, а саме: змінюються інтереси, з'являються нові цілі та бажання. Редакції журналів необхідно завжди бути в курсі всіх подій, що можуть стосуватись підлітка. Головною метою редакційної групи є стати другом та поширювати культурні цінності та гідні моральні принципи.

Сьогодення вимагає від засобів масової інформації (телебачення, радіо, періодичних видань) актуальності, цікавості, поповнення знань, інформативності у різних галузях життя, науки, техніки, мови.

Особливої уваги заслуговують видання для дітей та підлітків. Адже, це той вік коли формуються стійкі переконання та уявлення дітей про світ, людей,

відносини, суспільство; формуються думки про навколишній світ, ставлення до оточуючої природи, дорослих, Батьківщини. На виданнях велика відповідальність стосовно змісту та наповненості матеріалами періодичних видань.

Саме «Панянка» є журналом різнобічного розвитку підлітків, де є матеріал, що задовольняє найвимогливіших читачів. Особливістю журналу «Панянка» є те, що він стане другом не лише для підлітка, а й для сучасних батьків. Він допоможе краще зрозуміти потреби та світогляд дитини, її інтереси.

«Панянка» - посібник для дорослих у порозумінні з дітьми, де поради психологів допоможуть розібратися в складних життєвих ситуаціях. Педагогам та батькам інколи важко знайти правильний підхід до підлітка, що дратує обидві сторони. Тому як діти, так і дорослі, можуть спілкуватись з редакторами журналу і звертатись зі своїми проблемами чи непорозуміннями. Вихід із різноманітних ситуацій завжди є і «Панянка» допоможе. Зовнішній вигляд журналу, його оформлення стримане тому, щоб у підлітків виникало бажання переглянути і перечитати матеріали видання.

Стосовно розробки періодичного видання «Панянка» підбрано та враховано всі необхідні критерії: кегль, гарнітура, шрифт, яскравість відповідно до вимог та потреб читача. Головною вимогою є читабельність та привабливість. Дизайн видання викликатиме позитивні, яскраві емоції та заохочення до перегляду та прочитання.

Тематичне наповнення журналу «Панянка» є різноманітним, має актуальне смислове навантаження, що доповнюється ілюстративним матеріалом. Журнал поєднує пізнавальні, розважальні, навчальні, культурологічні та науково-популярні жанри.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аникина М. Молодежные издания. *Типология периодической печати: Учеб. пособие для студентов вузов.* Под ред. Шкондина М., Реснянской Л. Москва: Аспект Пресс, 2007. С. 178 – 187.
2. Вайшенберг З. Журналістика та медіа: довідник. Київ: Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2011. 529 с.
3. Викулова Л. Основы теории коммуникации: практикум. Москва: Восток – Запад, 2014. С. 231-249.
4. Грузинова Л. Иностранная библиография: [учебное пособие]. Москва: МГАП «Мир книги», 1997. 78 с.
5. Дзвінок з минулого: Вірші, оповідання, казки, байки, загадки, приповідки: Для мол. та серед. шк. / Упоряд., заг. ред., пісням. та приміт. Лучука В.; Передм. Я. Гояна. Київ: Веселка, 1991. 303 с.
6. ДСТУ 3017 – 95. Видання. Основні види. Терміни та визначення. Вид. офіц. Чинний з 23 лютого 1995 р. Київ: Держстандарт України, 1995. 45 с.
7. Дяченко І. Тенденції розвитку друкованих журналів в Україні кінця ХХ – початку ХХІ ст.: гендерні студії. Держава та регіони. Серія: Гуманітарні науки. 2016. № 1-2. С. 46 – 53.
8. Жукова Д. Вплив дитячої преси на формування суспільної свідомості. Соціально-гуманітарні знання. Київ.: Академ Прес, 2008. С. 88 – 101.
9. Зозуляк Р. Виховання моральних рис молодших школярів Галичини засобами української дитячої літератури (1900–1939 рр.): автореф. дис. На здобуття ступеня канд. педагогічних наук: спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки». Івано-Франківськ: нац. ун-т ім. В.Стефаника, 2005. 20 с.
10. Иванов В. Массовая коммуникация: моногр. Киев: Академия украинской прессы, Центр Свободной прессы, 2013. 902 с.

11. Каталог видань України на II-ге півріччя 2013 року. Київ: Державне підприємство по розповсюдженню періодичних видань «Преса», 2013. 218 с.
12. Кіліченко Л., Лещенко П., Проценко І. Українська дитяча література. Київ: Вища школа, 1976. 334 с.
13. Москаленко А. Журнальна періодика. *Основи журналістики*. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. 6 с.
14. Недопитанський М. Сучасна українська періодика: типологічний аспект. *Наукові записки інституту журналістики. Київський національний університет імені Тараса Шевченка*. Київ: Інститут журналістики, 2006. С. 184-186.
15. Огар Е. Дитяча книга: проблеми видавничої підготовки: навчальний посібник. Львів: Аз-Арт, 2002. 160 с.
16. Олешко В. Психологія журналістики. Москва: Юрайт, 2006. С. 214-222.
17. Основы творческой деятельности журналиста : учеб. пособие / Черникова Е., 2-е изд., испр. и доп. Москва: Школа издательского и медиа бизнеса, 2012. 173 с.
18. Павелкін Р., Цигипало О. Дитяча психологія. Київ: Академвидав, 2008. 432 с.
19. Партико З. Загальне редагування: нормативні основи. Львів: Афіша, 2001. 486 с.
20. Передирій В. Становлення української періодики для дітей: (на матеріалах журналу «Дзвінок», 1890–1914 рр.). *Збірник праць Науково-дослідного центру періодики*. за ред. Романюка М. Львів: НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника, 1996. Вип. 3/4. С. 117-125.
21. Пронина Е. Психологія журналістського творчества. Москва: Издательство Московского университета, 2002. 195 с.
22. Різун В. Нарис з історії та теорії українського журналістикознавства: монографія. Київ: видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. 232 с.

23. Шевченко В. Типологія сучасних журналів – засіб вивчення світогляду суспільства. *Наукові записки інституту журналістики. КНУ імені Тараса Шевченка*. Київ: Інститут журналістики, 2007. С. 43-48.
24. Шевченко В. Характеристика шрифту як способу поліграфічного відтворення тексту: конспект лекцій. Київ: КНУ ІТ, 2005. 106 с.
25. Шиллегодский С. Белинский о детской литературе и детском чтении. Лекция. Москва: Детгиз, 1955. 257 с.

Електронні ресурси

26. Гошовський Б. Українська дитяча література. Ч. 2. Від літописних переказів до байкарів XVII - XIX ст. URL: http://www.interklasa.pl/portal/dokumenty/r_mowa//strony_ukr01/lit_dziec.htm. (дата звернення 17.04.2021).
27. Дубецька О. (2015). Рейтинги дитячої періодики у світі. URL: https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk&as_sdt=0,5. (дата звернення 19.04.2021).
28. Журнал «Однокласник». URL: <http://www.odnoklasnyk.org.ua/publ.php?category=73>. (дата звернення 25.04.2021).
29. Зовнішня історія української мови. «Молода Україна» – назва українських журналів і часописів. URL: http://pravopys.vlada.kiev.ua/mova/drukar/Dovidn/Moloda_ukraina.htm. (дата звернення 17.04.2021).
30. Прокопчук О. Сучасна періодика для дітей: яка вона? URL: <http://www.ukrnationalism.org.ua/publications/?n=559>. (дата звернення 10.05.2021).